

**“Azər Türk Bank” ASC-nin
Müşahidə Şurasının qərarı ilə təsdiq edilmişdir
Protokol № 34; Qərar № 4;
Tarix: “08” oktyabr 2021-ci il**

Müşahidə Şurasının sədri

Famil İsmayılov

Azər Türk Bank

“Azər-Türk Bank” Açıq Səhmdar Cəmiyyətində Risklərin idarə olunması SİYASƏTİ

(YENİ REDAKSİYADA)

MÜNDƏRİCAT

1.	Ümumi müddəalar.....	2
2.	Anlayışlar.....	2
3.	Risqlərin idarə edilməsi sisteminin məqsədi və vasitələri	3
4.	Bankda yaranan risklərin təsnifatı.....	3
5.	Risqlərin idarə edilməsi sisteminin təşkili prinsipləri	4
6.	Tənzimləmə və nəzarət orqanlarının tələblərinə uyğunluq	6
7.	Bankda risklərin idarə edilməsi üçün əsas funksiya və məsuliyyətlərin bölüşdürülməsi.....	6
8.	İnterqasiya etmiş Risklərin idarə edilməsi metodologiyası və alətləri	7
9.	Bankın risklərin idarə edilməsi proseslərində iştirak edən Bankın əsas kollegial idarəetmə orqanlarının və struktur bölmələrinin vəzifələri və səlahiyyətləri.....	7
10.	Yeni məhsul və xidmətlər üzrə risklərin idarə edilməsi.....	11
11.	Məlumatların icmallaşdırılması və risk hesabatlığı	11
12.	Bankın risklərin idarə edilməsi sisteminin əsas elementləri.....	12
13.	Yekun müddəalar	13

1. Ümumi müddəalar

1.1. "Azər-Türk Bank" Açıq Səhmdar Cəmiyyətində Risklərin idarə olunması Siyasəti" (bundan sonra Siyasət) "Banklar haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının "Banklarda risklərin idarə olunması haqqında Qaydaları"na və digər normativ hüquqi aktlarına¹, maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının normativ xarakterli aktlarına uyğun olaraq hazırlanmışdır.

1.2. Bu Siyasət "Azər-Türk Bank" ASC-də (bundan sonra Bank) risklərin idarə edilməsinin əsas məqsəd və vəzifələrini, onun təşkilati və fəaliyyət prinsiplərini, prosesin iştirakçılarını, onların vəzifələrini, səlahiyyətlərini və məsuliyyətlərini müəyyənləşdirir.

2. Anlayışlar

2.1. **Risk** – ehtimal olunan və ya gözlənilməz hadisələrin baş verməsi nəticəsində yaranan xərclərin (zərərin) bankın kapitalına mənfi təsir göstərməsi ehtimalı.

2.2. **Riskgötürmə qabiliyyəti** – kapital, likvidlik və digər prudensial tələbləri pozmaq şərti ilə Bankın götürə biləcəyi riskin maksimum həcmi.

2.3. **Risk iştahası bəyannaməsi** – bankın strateji hədəflərinə çatması üçün riskgötürmə qabiliyyəti çərçivəsində qəbul etmək istədiyi riskin həcmi.

2.4. **Bankın kollegial idarəetmə orqanları** – Bankın nizamnaməsinə uyğun olaraq fəaliyyət göstərən kollegial iş qurumlarıdır.

2.5. **Risk limitləri** – bankın hər bir fəaliyyət növü üzrə qəbul edilən riskin maksimal həddi.

2.6. **Riskin minimallaşdırılması** – müxtəlif tənzimləmə metodları ilə risklərin azaldılması.

2.7. **Risklərin qəbul edilməsi** – kapitalın adekvatlığına dair tələblərə riayət etmək şərti ilə bankın kapitalı hesabına mümkün zərərin qarşılınması.

2.8. **Şok** – bankdaxili və bankdankənar, əvvəllər müşahidə olunmuş və ya bankın fəaliyyətinə potensial təsir edə biləcək, ehtimal olunan və ölçülə bilən hadisə.

2.9. **Stress-test** – bir neçə şokun bankın maliyyə vəziyyətinə potensial təsirinin qiymətləndirilməsi aləti.

2.10. **Əlaqəli tərəf** – Banka aidiyyəti olan şəxslər, Bankın kontraqentləri, partnyorları və sair.

2.11. **Risklərin idarə edilməsi** – risklər səviyyəsinin planlaşdırılması, qiymətləndirilməsi, birləşdirilməsi, qəbul edilmiş risklərin səviyyəsinin monitorinqi, məhdudlaşdırılması və yoxlanmasını və Bankın inkişaf strategiyası çərçivəsində risklərin qəbul edilməsini təmin edən fəaliyyətlər kompleksidir.

2.12. **Baş risk inzibatçısı** – risklərin idarə edilməsi funksiyası ilə əlaqədar bankın struktur bölmələrinin fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirən (kuratorluq edən) İdarə Heyətinin üzvü.

2.13. **Biznes strukturları** – bankın fəaliyyətinin ayrı-ayrı növlərini həyata keçirən və risk yaradan bölmələr.

2.14. **Yerli struktur bölmələr (YSB)** – Bankın müştərilərinə xidmət göstərən bütün filial və şöbələri və baş ofisdə yerləşən Müştəri Xidmətləri Mərkəzi.

2.15. **MŞ** – Müşahidə Şurası.

2.16. **İH** – İdarə Heyəti.

2.17. **RİK** – Riskləri İdarəetmə Komitəsi.

2.18. **KK** – Kredit Komitəsi.

2.19. **APİK** – Aktiv və Passivlərin İdarəedilməsi Komitəsi.

2.20. **RMD** – Risk Menecmenti Departamenti.

¹ Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının 20 noyabr 2009-cu il tarixli, 33 nömrəli "Banklarda likvidliyin idarə edilməsi haqqında" qaydaları (2010-cu il 15 aprel tarixli dəyişiklik və əlavələr ilə). Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının 30 aprel 2020-ci il tarixli, 16/1-2 nömrəli "Bank kapitalının və onun adekvatlığının hesablanması Qaydaları".

- 2.21. **KBD** – Korporativ Bankçılıq Departamenti.
- 2.22. **PBD** – Pərakəndə Bankçılıq Departamenti.
- 2.23. **DAD** – Daxili Audit Departamenti.
- 2.24. **DNMMD** – Daxili Nəzarət və Maliyyə Monitorinqi Departamenti.

3. Risklərin idarə edilməsi sisteminin məqsədi və vasitələri

3.1. Bankın bu Siyasət çərçivəsində əsas risk idarəetmə vasitələri aşağıdakılardır:

- Bankın Risk İştahası Bəyannaməsi;
- Risklərin idarə edilməsinin təşkilati strukturu, o cümlədən risklərin idarə edilməsinin müdafiə xətləri;
- Bank üçün əhəmiyyətli² risklərin hədəf (gözlənilən) strukturu;
- Bankın riskləri üçün maksimum səviyyələrinin müəyyən edilməsi (risk limitləri) ;
- Formalaşdırılmış risk göstəriciləri, onların qiymətləndirilməsi və proqnozlaşdırılması;
- Məlumatların icmallaşdırılması və risk hesabatlığı;
- Gözlənilən risklərin proaktiv təhlili və çoxsəviyyəli hesabatı.
- Stress testlər
- Yeni məhsun və xidmətlər üzrə risklərin idarə edilməsi

3.2. Bankı idarəetmə prosesinin tərkib hissəsi kimi risklərin idarə edilməsi sisteminin təşkilinin əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

- 3.2.1. MŞ tərəfindən təsdiq edilmiş inkişaf strategiyasının bir hissəsi kimi Bankın davamlı inkişafını təmin etmək;
- 3.2.2. Bankın davamlı əməliyyatlarının maliyyələşdirməsində maraqlı olan Bank səhmdarlarının, kreditorların və müştərilərin maraqlarının qorunması;
- 3.2.3. Bankın rəqabət qabiliyyətliliyini möhkəmləndirmək.

4. Bankda yaranan risklərin təsnifatı

4.1. Kredit riski - bu risk borcalanın bank qarşısında öhdəliyinin vaxtında və ya tam icra olunmaması nəticəsində yaranır;

4.2. Bazar riski - bu risk bazarda faiz dərəcələrinin, valyuta məzənnələrinin, qiymətli kağızların və əmtəələrin dəyərində baş verən dəyişikliklərlə əlaqədar yaranır. Bazar riskinin aşağıdakı alt kateqoriyaları mövcuddur:

4.2.1. Faiz dərəcəsi riski - faiz dərəcələrinin əlverişsiz dəyişməsi ilə əlaqədar yaranan risk;

4.2.2. Valyuta riski – xarici valyuta məzənnələrinin əlverişsiz dəyişməsi ilə əlaqədar yaranan risk;

4.2.3. Kapital riski - bankın aldığı qiymətli kağızların dəyərinin əlverişsiz dəyişməsi ilə əlaqədar yaranan risk;

4.2.4. Əmtəə riski - bazarda əmtəələrin qiymətinin əlverişsiz dəyişməsi ilə əlaqədar yaranan risk;

4.3. Likvidlik riski - bu risk planlaşdırılmış və gözlənilməyən öhdəliklərin vaxtında və effektiv yerinə yetirilə bilməməsi nəticəsində yaranır;

4.4. Əməliyyat riski - bu risk bank əməkdaşları tərəfindən yol verilmiş nöqsan və səhvlər, informasiya sistemi və texnologiyalarda baş vermiş problem və çatışmazlıqlar, habelə

² Bank üçün müəyyən risklərin əhəmiyyəti rüblük əsasda keçirilən stress testlər əsasında müəyyən edilir. Daha ətraflı təhlil üçün Bank həmçinin risk faktorları sistemindən istifadə edə bilər. Məsələn, likvidlik riski üçün bu likvidlik gəpi, likvidlik əmsalları, maliyyələşmə mənbələrinin diversifikasiyasıdır. Faiz riski üçün - faiz dərəcəsi gəpi, maliyyələşmənin (depozit portfelinin) və yerləşdirmənin (kredit portfelinin) düzəlişi. Kredit riski üçün – kredit portfelinin diversifikasiyası, aktivlərdə kredit portfelinin payı, gecikdirilmiş kreditlərin ümumi kredit portfelinə nisbəti, problemlə kreditlər üzrə yaradılmış ehtiyatların həcmi, strukturu və artma ehtimalı. Əməliyyat riskləri üçün təhlükəsizlik xidmətinin, daxili audit xidmətinin, maliyyə monitorinq şöbəsinin hesabatları, müəyyən müddət ərzində əməliyyat itkiləri.

bankdankənar hadisələrlə əlaqədar yaranır. Əməliyyat riskinin aşağıdakı alt kateqoriyaları mövcuddur:

4.4.1. İnsan resursu riski - bankın əməkdaşları tərəfindən bilərəkdən və ya bilmədən bank əməliyyatlarının həyata keçirilməsi zamanı mövcud hüquqi aktların pozulması, səhv və nöqsanlara yol verilməsi nəticəsində yaranan risk;

4.4.2. IT riski - bankın informasiya sistemi və ya texnologiyalarında baş verən problemlərlə əlaqədar yaranan risk;

4.4.3. Hüquqi risk - hüquqi aktların, o cümlədən nəzarət orqanının və vergi orqanlarının hüquqi aktlarının tələblərinin pozulması, tam, vaxtında və ya düzgün tətbiq edilməməsi, bankın daxili qaydalarının qəbul edilməməsi, habelə daxili qaydalarda ziddiyyət və boşluqlar nəticəsində yaranan risk;

4.4.4. Komplayens riski - cinayət yolu ilə əldə edilmiş pul vəsaitlərin və ya digər əmlakın leqallaşdırılmasına və terrorçuluğun maliyyələşdirilməsi sahəsində olan hüquqi aktlara, o cümlədən nəzarət orqanının və maliyyə monitorinq orqanının tələblərinə riayət edilməməsi nəticəsində yaranan hüquqi risk;

4.4.5. Kənar risk - üçüncü tərəf və ya təbiətin vurduğu ziyan nəticəsində yaranan risk;

4.5. Strateji risk - bu risk strateji hədəflərin düzgün seçilməməsi nəticəsində yaranır;

4.6. Nüfuz riski - bu risk banka qarşı etimadın azalması və mənfi ictimai rəy nəticəsində yaranır;

4.7. Layihə riski - bu risk bankın nəzərdə tutduğu layihələri icra zamanı səhvlər və kənar amillərin təsiri nəticəsində icra edə bilməməsi və ya qarşısına qoyduğu hədəflərə çatmaması kimi qəbul edilir.

5. Risklərin idarə edilməsi sisteminin təşkili prinsipləri

5.1. Bankın risklərinin idarə edilməsi sistemi aşağıdakı əsas prinsipləri təmin edir:

5.1.1. *Riskdən xəbərdarlıq*. Risklərin idarə edilməsi prosesi Bankın hər bir işçisinə aiddir. Hər hansı əməliyyat yalnız belə əməliyyatdan yarana biləcək risklərin hərtərəfli təhlilindən sonra aparılır. Bankın Risklərə məruz qalmış əməliyyatlarını həyata keçirən əməkdaşları əməliyyat riskindən xəbərdardırlar və əməliyyatların yerinə yetirilməsindən əvvəl risklərin müəyyən edilməsi, təhlili və qiymətləndirilməsini həyata keçirirlər. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş əsaslar, inzibati sənədlər və komissiya prosedurunun tənzimləyən müvafiq kollegial idarəetmə orqanların qərarı olmadıqda bank əməliyyatlarının aparılmasına yol verilmir;

5.1.2. *Səlahiyyətlərin bölüşdürülməsi*. Bankda risklərə məruz qalan əməliyyatlar aparmaq, bu əməliyyatların mühafizəsini təmin etmək üçün risklərin idarə edilməsinə məsul olan və maraqlar toqquşması olmayan strukturlar mövcud olmalıdır;

5.1.3. *Risk səviyyəsinin idarə olunması*. Bankın rəhbərliyi və Bankın kollegial idarəetmə orqanları müntəzəm olaraq Bankın qəbul etdiyi risklərin səviyyələri və müəyyən edilmiş risklərin idarə edilməsi prosedurları və məhdudiyyətlər barədə məlumatlar alırlar. Bütövlükdə Bank səviyyəsində, eyni zamanda hər bir şöbə səviyyəsində risklərin idarə edilməsi sisteminə effektiv nəzarəti təmin edən daxili nəzarət sistemi mövcud olmalıdır;

5.1.4. *Üçxətli müdafiənin təmin edilməsi*. Risklərin qəbul edilməsində kollektiv məsuliyyət müəyyən edilir. Bütün müdafiə xətlərinin öz fəaliyyətlərində gündəlik qərarlar verərkən qəbul etdikləri risklərin məqbul səviyyədə olması üçün sağlam risk mədəniyyətinin qurulması tələb olunur.

I. Risklərin qəbulu (1-ci müdafiə xətti):

–Bura bankın müştərilərinə xidmət göstərən, məhsul və xidmətlərin inkişafını həyata keçirən struktur bölmələr, habelə bankın filial və şöbələri daxildir. Biznes strukturları qarşıya qoyulmuş inkişaf və gəlirlilik normalarını yerinə yetirərkən risk və gəlirlilik prinsipinə uyğun qərarlar qəbul edir, əməliyyatları həyata keçirərkən müştərilərin risk profillərini nəzərə alır. KBD və PBD riskin identifikasiyası və qiymətləndirməsi proseslərində iştirak edir, risklərin idarə edilməsi ilə bağlı daxili normativ sənədlərin tələblərinə riayət edir.

II. Risklərin idarə edilməsi (2-ci müdafiə xətti):

–Bura bankda risklərin idarə edilməsi (RMD), hüquqi (Hüquq departamenti) və komplayens risklərinin (DNMMD) idarə edilməsi funksiyasını həyata keçirən struktur bölmələr daxildir;

–Hüquq departamenti bankın fəaliyyətinin hüquqi və tənzimləmə tələblərinə uyğunluğuna nəzarət edir, habelə hüquqi risklərinin idarə edilməsi üçün siyasət və prosedurları hazırlayır;

–DNMMD komplayens risklərinin idarə edilməsi üçün siyasət və prosedurları hazırlayır;

–RMD risklərin idarə edilməsi standartlarını, prinsiplərini, və məhdudiyyətlərini inkişaf etdirir, risk səviyyəsini izləyir və hesabatlar hazırlayır, risk səviyyəsinin risk iştahası ilə uyğunluğunu monitorinq edir və ümumi risk profilini özündə birləşdirir.

III. Audit (3-cü müdafiə xətti):

–Bura birinci və ikinci müdafiə xəttini qiymətləndirmək səlahiyyəti olan müstəqil daxili audit departamenti və kənar auditorlar daxildir;

–Kənar auditorlar risklərin idarə edilməsi proseslərinin müəyyən edilmiş standartlara uyğunluğunun qiymətləndirilməsi ilə yanaşı risklərin qəbul edilməsinə dair qərarların müstəqil qiymətləndirilməsini aparır;

–Daxili audit bölməsi prosedur və mexanizmlərin effektiv və təkmil olması, habelə onların uyğun şəkildə icrasının risk əsaslı və ümumi auditini həyata keçirir.

5.1.5. Bankda risklərin idarə olunmasında mərkəzləşdirilmiş yanaşmaların birləşməsi. Bankda risklərin idarə olunmasında mərkəzləşdirilmiş və mərkəzləşdirilməmiş yanaşma mövcud olmalıdır. Bankın səlahiyyətli risk idarəetmə orqanları (RİK, KK, İH və MŞ) Bankın baş ofisi və filialları üçün risklərin idarə edilməsi üzrə tələbləri, məhdudiyyətləri, risklərin idarə olunmasının metodikasını müəyyənləşdirir. Bankın baş ofisi və yerli struktur bölmələrində risklərin idarə edilməsini Bankın RİK-nin müəyyən etdiyi məhdudiyyətlər və səlahiyyətlər daxilində həyata keçirirlər;

5.1.6. İnformasiya texnologiyalarının istifadəsi. Risklərin idarə edilməsi prosesi müasir informasiya texnologiyalarının istifadəsinə əsaslanır. İnformasiya sistemləri Bankın baş ofisində, eləcə də yerli struktur bölmələrində risklərin vaxtında müəyyən edilməsi, təhlili, qiymətləndirilməsi və idarə olunmasına imkan yaradır;

5.1.7. Bankın qəbul etdiyi riskləri nəzərə alaraq fəaliyyətinin idarə edilməsi. Bank öz mövcud kapitalının Bank tərəfindən dəyərləndirilmiş və ehtimal edilən potensial risklərə qarşı dayanıqlığını təyin etmək məqsədilə kapital adekvatlığı göstəricisini aylıq şəkildə hesablayıb nəzarət altında saxlayır. Kapitalın adekvatlığının qiymətləndirilməsi üçün daxili prosedurları Bankın mövcud olan inkişaf strategiyasına, biznesin inkişafı meyarlarına və bu meyarlar ilə bağlı risklərin hərtərəfli qiymətləndirilməsinin nəticələrinə əsaslanan kapitalın planlaşdırması prosedurlarını, Bankın daxili və xarici risk amillərinə qarşı dayanıqlığının stress-testini əhatə edir. Bank ayrı-ayrı bölmələrin və biznes sahələrinin riskə uyğunlaşdırılmış göstəricilərinin təhlilini istifadə edərək, kapitalın inkişafı və paylanması üçün prioritet sahələri müəyyən edir. Bank biznes planlarında risk ölçülərindən istifadə edir;

5.1.8. Qəbul edilən risklərin məhdudiyyət sistemini nəzərə alaraq məhdudlaşdırılması. Bankda risklərin qeyri-məqbul səviyyəsini qəbul etməyə imkan verməyən məhdudiyyətlər sistemi vardır. Bankın məhdudlaşdırma sistemi çoxsəviyyəli bir quruluşa malikdir:

–Risklərin idarə edilməsi strategiyasına uyğun olaraq müəyyən edilmiş risk iştahası əsasında qurulan Bank səviyyəsində limitin ümumi həddi;

–Bank üçün əhəmiyyətli olan risk növləri üzrə məhdudiyyətlər (məsələn, kredit və bazar riskləri üzrə məhdudiyyətlər);

–Bank üçün əhəmiyyətli risklərin qəbul edilməsinə cavabdeh olan Bankın struktur bölmələri üçün məhdudiyyətlər;

–Fərdi borcalanlar (kontragentlər) və ticarət portfeli alətləri üzrə təyin olunan limitlər.

5.2. Bankın baş ofisi və yerli struktur bölmələrində risklərin identifikasiyası, qiymətləndirməsi və idarə edilməsi metodikası Bankda tətbiq olunan metodik yanaşmaların birliyi əsasında formalaşır.

6. Tənzimləmə və nəzarət orqanlarının tələblərinə uyğunluq

6.1. Bankın risklərin idarə edilməsi sistemi maliyyə bazarlarına nəzarət orqanlarının, həmçinin banklarda daxili nəzarətin təşkil tələblərinə və Bazel Komitəsinin tövsiyələrinə (Bazel II və III) uyğun təşkil edilir. Bu tələblərə və tövsiyələrə əsasən, aşağıdakılar daxildir:

6.1.1. Hərtərəfli risk qiymətləndirməsinə zərurət:

– Risklərin müəyyən edilməsi və qiymətləndirilməsi metodlarının işlənilib hazırlanması və dəstəklənməsi, yeni risklər də daxil olmaqla, mümkün qədər çox risk növünün əhəmiyyətliliyinin müəyyənləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi;

– Yalnız əsas risklər (kredit, bazar, əməliyyatlar, likvidlik riski kimi) deyil, digər risk növləri də daxil olmaqla, bütün növ risklər üçün idarəetmə sisteminin təşkili.

6.1.2. Kapitalın səmərəli qiymətləndirilməsi zərurəti:

– Planlaşdırma prosedurlarının sənədləşdirilməsi, kapital tələblərinin müəyyən edilməsi (tənzimləyici, daxili, iqtisadi), risklərin və fəaliyyət növləri üzrə kapitalın yetərliyi və paylanması qiymətləndirilməsi;

– Risklərin əhəmiyyətliliyini, kapital tələblərini və daxili modellərin nəticələrini qiymətləndirmək üçün stress-testlərin keçirilməsi.

6.1.3. MŞ və İH tərəfindən nəzarətin təmin edilməsi:

– Kapital adekvatlığı ilə bağlı risklərin idarə edilməsinin effektivliyi və Bankda tətbiq edilən kapitalın idarə edilməsi prosedurları üzərində MŞ və İH tərəfindən nəzarət;

– MŞ-nin risklər üzrə hesabatlar, sərmayə yetərliyi, stress-testlərin nəticələri ilə bağlı məlumatlandırılması;

– MŞ və İH-nin üzvləri tərəfindən risklər, risklərin xarakteri və risklərin idarə edilməsi metodları barədə bilik və anlayışlarının olması.

6.1.4. Hesabatlılıq və monitoring:

– Banka təsir edə biləcək risklərin qiymətləndirilməsinə imkan verən monitoring və daxili nəzarət sisteminin fəaliyyətinin təmin edilməsi;

– Qəbul edilmiş fərdi risklərin davamlı monitoringi və ümumi risk səviyyəsinə nəzarət edilməsi;

– Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Bazarlarına Nəzarət orqanı lazımi formatda hesabat verən risklərin bütün növləri üzrə məlumatların bir yerə toplanmasına imkan verən vahid daxili hesabatların hazırlanması.

6.1.5. Daxili nəzarət vasitələrindən istifadə:

– Daxili nəzarət sisteminin Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanlarının tələblərinə, Bazel Komitəsinin tövsiyələrinə və müasir beynəlxalq yanaşmalara cavab verməsinin təmin edilməsi;

– Daxili nəzarət xidmətinin müstəqilliyinin təmin edilməsi, daxili siyasət və prosedurların düzgünlüyünü və uyğunluğunu təmin etmək.

7. Bankda risklərin idarə edilməsi üçün əsas funksiya və məsuliyyətlərin bölüşdürülməsi

7.1. Risklərin idarə edilməsi iki mərhələli prosesdir:

– İdarəedilmənin ilk səviyyəsində Bankın RİK-i iştirak edir və bu səviyyədə ümumi risk idarə edilir. Bu prosesin nəticəsinə seçilmiş risk qruplarının idarə edilməsinə dair tələb və məhdudiyyətlərin formalaşdırılması, müəyyən edilmiş risk qruplarının idarə olunması üçün cavabdeh olan xüsusi kollegial idarəetmə orqanların və struktur vahidlərinin müəyyən edilməsi də daxildir. Bu səviyyədə Bankın risklərin idarə edilməsi siyasəti və standartları müəyyənləşdirilməli və təsdiq edilməlidir;

– İkinci səviyyə Bankın KK, APIK, RİK və digər kollegial orqanları tərəfindən həyata keçirilir.

7.2. Bankın xüsusi risk təhlili və risk qiymətləndirmə vahidi aşağıdakılardan ibarətdir:

7.2.1. Risk Menecmenti Departamenti:

–Bank üçün seçilmiş risk qrupları üzrə risklərin təhlili və qiymətləndirilməsini aparan qurumlar (kredit riski, likvidlik riski, bazar riskləri və faiz dərəcəsi riski, əməliyyat riski);

–Anderraytinqi həyata keçirən struktur bölmə.

7.2.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, Bankın daxili tənzimləyici sənədlərinə uyğunluğunun daxili monitorinqini, koordinasiyasını yerinə yetirən və pozuntuların qarşısını almaq və onların mənfi nəticələrinin aradan qaldırılmasına dair təşkilati tədbirləri həyata keçirən DNMMD və Hüquq Departamenti.

7.3.RMD ilə Bankın digər struktur bölmələri arasında risklərin təhlili və qiymətləndirilməsi məqsədilə qurulmuş qarşılıqlı əlaqənin əsas aspektləri aşağıdakılardır:

- Siyasət və risklərin idarə edilməsi standartları;
- Risklərin qiymətləndirilməsi və təhlil modelləri, stress-testi və s. üçün metodologiyalar;
- Bankın ayrılmış risk iştahası və fərdi məhdudiyətlər;
- Risklərinin idarə edilməsi və konsolidasiyası üçün portfel haqqında məlumat;
- Qəbul edilmiş formata uyğun olaraq risk hesabatlığı;
- Müvafiq metodologiyaya əsaslanan risklərin əhəmiyyətliliyinin qiymətləndirilməsi;
- Bank səviyyəsində risklərin aqreqasiya olunmasını tələb edən parametrlər;
- Stress-test üçün fərdi parametrlərin ssenariləri və dəyərləri.

8. İnterqasiya etmiş Risklərin idarə edilməsi metodologiyası və alətləri

8.1.Bankın əsas risk idarəetmə vasitələri aşağıdakılardır:

- Bankın risk iştahasının idarə edilməsi;
- Bankın idarə edilməsi və kapitalın Bankın yerli struktur bölmələri arasında istifadə üçün risk növləri əsasında bölüşdürülməsi;
- İdarəetmə proseslərinin dəqiqliyini və etibarlılığını təmin etmək üçün effektiv təşkilati struktur və metodoloji dəstək və qiymətləndirmə sistemi qurulması;
- Stress-testlərinin nəticələrini nəzərə alaraq Bankın ümumi risk göstəricilərinin formalaşması və onların proqnozlaşdırılması.

8.2.Bankın risklərin idarə edilməsi müxtəlif qiymətləndirmə metodları və risklərin birləşdirilməsi üsullarından istifadə edərək, ümumi olaraq həyata keçirilir:

- Hər bir risk növü üçün iqtisadi sərmayənin ölçülməsinə ən münasib yanaşmalar seçilir, statistik məlumatlarının yetərliyinə, riyazi üsullara əsaslanır;
- Stress-testində aşağıdakı yanaşmalar istifadə olunur:
  - a) "yuxarıdan aşağı" - aktivlərin və öhdəliklərin portfellerinin makroiqtisadi dəyişikliklərə olan həssaslığını təhlil etməklə Bankın maliyyə və iqtisadi fəaliyyətinə ssenarilərin təsirinin qiymətləndirilməsi;
  - b) "aşağıdan yuxarı" – Risk səviyyəsinin əsas xüsusiyyətlərinə ssenarilərdə müəyyən edilmiş risk qrupları kontekstində təsirinin qiymətləndirilməsi və alınan nəticələr əsasında Bankın potensial zərərləri, Bankın kapital adekvatlığı, riskin stress göstəricilərinin qiymətləndirilməsi.

9. Bankın risklərin idarə edilməsi proseslərində iştirak edən Bankın əsas kollegial idarəetmə orqanlarının və struktur bölmələrinin vəzifələri və səlahiyyətləri

9.1.MŞ:

- Bankın fəaliyyətinin prioritet istiqamətlərini müəyyənləşdirilməsi;
- Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydalara əsasən Bankla əlaqəli tərəflər ilə əməliyyatların təsdiqlənməsi;
- Risklərin idarə edilməsi üzrə strategiyayı, siyasəti, daxili qaydaları və təşkilati strukturu təsdiq edir;
- Risklərin idarə edilməsi ilə bağlı İdarə Heyətinin işinə nəzarət edir və risklərin idarə edilməsi bölməsindən birbaşa hesabatlar alır;

– İdarə Heyəti və RİK-in bankda risklərin idarə edilməsi ilə bağlı təqdim etdiyi məsələlərə dair qərar qəbul edir;

– Risk iştahası bəyannaməsi və risk limitlərini təsdiq edir;

– Fövqəladə hallar planını təsdiq edir.

9.2.İH:

– Risklərin idarə edilməsi strategiyası və siyasətinin həyata keçirilməsini təmin edir;

– Risklər və onların idarə edilməsinə dair müşahidə şurasına hesabatları təqdim edir;

– Bankın risklərə məruz qalmasının dərəcəsi monitorinqinin nəticələrini təsdiqləyir;

– Bankın məruz qaldığı riskləri təhlil edir və aşkar edilən zəifliyin aradan qaldırılması üçün zəruri tədbirlər görür;

– Risklərin idarə edilməsi bölməsinin bankın risklərinə adekvat şəkildə fəaliyyəti üçün müvafiq şərait yaradır;

– Fövqəladə hallar planına RİK-lə birgə baxır və Müşahidə Şurasına təqdim edir;

– Bankın qəbul etdiyi risklərin səviyyəsi və növləri nəzərə alınmaqla bankın prioritet fəaliyyətini həyata keçirmək yollarını müəyyənləşdirir;

– Yeni bank məhsulunun tətbiqi barədə qərar qəbul edir.

9.3.RİK:

– Bank üçün risk iştahasının idarə edilməsi qaydalarını, o cümlədən risk iştahasının miqdarını, biznes plan və strategiya arasındakı əlaqəni müəyyənləşdirir; habelə risk limitlərinə baxır və təsdiq olunmaq üçün Müşahidə Şurasına təqdim edir;

– Bank kapitalının adekvatlığını, onun struktur və səviyyəsini təsdiq edir;

– Seçilmiş risk qruplarının idarə olunması qaydalarını MŞ-yə təsdiq üçün təqdim edir;

– Risk iştahası bəyannaməsi üzrə hesabatları nəzərdən keçirir, Müşahidə Şurasına risk göstəriciləri üzrə müəyyən edilmiş limitlərin pozulması halında riskin azaldılması və ya risk limitlərinin bazar şəraitinə uyğunlaşdırılması barədə təkliflər verir;

– İdarə Heyəti ilə birgə fövqəladə hallar planına baxır və Müşahidə Şurasına təqdim edir;

– Risk mədəniyyətinin cari vəziyyətini qiymətləndirir və onun gücləndirilməsi üzrə tədbirlər görür;

– İclaslarını ən azı iki ayda bir dəfə keçirir və onların nəticələri barədə bankın Müşahidə Şurasına hesabat verir;

– Aylıq əsasda Risklərin idarə edilməsi bölməsi tərəfindən təqdim olunmuş hesabatlara baxır.

9.4.Baş risk inzibatçısı:

– İdarə Heyətinin rəyini nəzərə almaqla risklərin idarə edilməsi strategiyasını və siyasətinin hazırlanmasını təmin edir və RİK-ə təqdim edir;

– Risklərin idarə edilməsi üzrə İdarə Heyəti və struktur bölmələrin fəaliyyətini əlaqələndirir;

– Aylıq əsasda risk limitlərinin monitorinq nəticələri, habelə bankın risk profili ilə bağlı aylıq əsasda hesabat verir. Risk iştahası göstəriciləri üzrə kənarlaşmalar baş verdikdə səbəbləri göstərilməklə bu barədə RİK-i və İH dərhal məlumatlandırır;

– Bankın fəaliyyətinə aid risklərin növlərini və ölçüsünü göstərən dövrü hesabatların etibarlı, şəffaf, kompleks şəkildə və vaxtında hazırlanmasını təmin edir;

– Risklərin idarə edilməsi sisteminin təkmilləşdirilməsi üzrə RİK-ə və Müşahidə Şurasına təkliflər verir;

– Bankın məruz qaldığı risklərin onun riskgötürmə qabiliyyətinə, risklərin idarə edilməsi strategiyasına və risklərin idarə edilməsi üzrə prudensial tələblərə uyğunluğunu təmin edir;

– Risklərin idarə edilməsi funksiyasını həyata keçirən struktur bölmələrin əməkdaşlarının bilik və bacarıqlarının artırılması istiqamətində tədbirlər görür;

– Risklərin idarə edilməsi strategiyasına baxılmasında, habelə risklərin idarə edilməsi ilə əlaqədar məsələlərin müzakirə olunmasında Müşahidə Şurasının iclaslarında iştirak edir.

9.5.APIK:

- Bankın aktivlərini və passivlərini likvidliyin və bazar risklərinin optimal səviyyəsinin təmin edilməsi şərti ilə idarə edir;
- Bankın likvidlik risklərini idarə edir;
- Bankın mühasibat kitabı daxil olmaqla valyuta, faiz və bazar risklərini idarə edir;
- Bankın kapitalının strukturunu və adekvatlığını müəyyən edilmiş tələb və məhdudiyətlər çərçivəsində idarə edir;
- Bankın mühasibat kitabı daxil olmaqla valyuta, faiz və bazar risklərinin limitlərinə nəzarət edir;
- Valyuta, faiz və bazar riskləri daxil olmaqla seçilmiş risk qruplarının idarə edilməsi üzrə daxili tənzimləmə sənədlərini təsdiqləyir;
- Bankın maliyyə bazarlarında fəaliyyət risklərini idarə edir;
- Bankın maliyyə bazarlarında ticarət əməliyyatları üçün kredit və bazar riskləri limitlərini müəyyənləşdirir;
- Qəbul olunmuş risk iştahasına əsaslanaraq maliyyə bazarlarında risklərin idarə edilməsi üzrə daxili normativ sənədləri təsdiq edir;
- Maliyyə bazarlarında əməliyyatlar üçün limitlərin (səlahiyyətlərinə uyğun olaraq) yenilənməsini təşkil edir;
- Bazar və kredit riskinin məhdudiyət normasının monitorinqi idarə edir.

9.6.KK:

- Bankın kredit risklərini idarə edir (APİK-in məsuliyyəti çərçivəsində olan kredit riskləri istisna olmaqla³);
- KK və İH tərəfindən gələcəkdə nəzərdən keçirilməsi üçün Bankın kredit siyasətini, standart və Prosedurlarını nəzərdən keçirir;
- Bankın kredit portfelinin keyfiyyətinə nəzarət edir.

9.7.RMD:

Bankın inkişaf strategiyasının tələblərinə, Maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının tələblərinə və tövsiyələrinə, Bank nəzarəti üzrə Bazel Komitəsinin və digər beynəlxalq təcrübələrini nəzərə alaraq Bankın risk idarəetmə sistemini konsolidasiya edilmiş əsasda hazırlayır, təqdim edir, nəzarət edir və təkmilləşdirir. Bununla əlaqədar:

- Risklərin idarə edilməsi işinin əlaqələndirilməsini təmin edir;
- Risklərin idarə edilməsi üzrə bankın daxili qaydalarını, habelə onlara dəyişiklikləri hazırlayır;
- Risklərin idarə edilməsi strategiyası və siyasətinə riayət edilməsinin monitorinqini aparır və kənarlaşmalar barədə hesabatı baş risk inzibatçısına və idarə heyətinə təqdim edir;
- Bankın aidiyyəti struktur bölmələri ilə birgə fəaliyyət növləri üzrə risk limitlərinin hesablanması və onlara dəyişikliklərin edilməsi barədə baş risk inzibatçısına və İdarə Heyətinə təkliflər verir;
- Risk xəritəsini hazırlayır və onun icrasına monitorinqi həyata keçirir;
- Risk limitlərinə riayət olunmasına daimi nəzarəti həyata keçirir və pozuntular barədə dərhal Baş risk inzibatçısına məlumat verir;
- Risklərin müəyyənləşdirilməsi və qiymətləndirilməsi üzrə metodların və modellərin seçilməsi və tətbiqi (bankın aidiyyəti struktur bölmələri ilə birgə) üzrə işləri həyata keçirir;
- Risklərin qiymətləndirilməsi, təhlili və nəticəsi barədə hesabatı İdarə Heyəti, RİK və Müşahidə Şurasına təqdim edir;
- Risklərin tanınması və idarə edilməsi baxımından bankın fəaliyyətini əhatə edən bütün proseslərə, yeni məhsul və xidmətlərə dair rəy verir;
- Aidiyyəti struktur bölmələrlə birgə stress-testlər keçirir və müəyyən edilən risklərin azaldılması məqsədi ilə tədbirlər planı hazırlayır;

³ Maliyyə bazarında əməliyyatların kredit əməliyyatları kimi klassifikasiya olunduğu hallarda, Bankın KK-sinin bu əməliyyat üçün kredit riskinin məhdudiyətlərini təsdiqləməyə hüququ vardır.

- Risklərin idarə edilməsi məqsədi ilə bankın digər struktur bölmələrindən alınmış məlumatları təhlil edir;
- Risklərin idarə edilməsi prosesinə adekvat və səmərəli nəzarət prosedurlarının müəyyən olunması və təkmilləşdirilməsinə dair təklifləri baş risk inzibatçısına və RİK-ə təqdim edir;
- Bankın aidiyyəti struktur bölmələri ilə birgə fəvqəladə hallar planını hazırlayır, RİK-ə və İdarə Heyətinə təqdim edir;
- Bankın risk iştahası bəyannaməsini hazırlayaraq Baş risk inzibatçısına təqdim edir;
- Risk iştahası bəyannaməsinin, habelə limitlər sisteminin icra olunmasına nəzarət edir, bu barədə dövrü olaraq bankın İdarə Heyətinə və RİK-ə hesabat təqdim edir;
- Sağlam risk mədəniyyətinin zədələnməsinə səbəb ola biləcək təhlükələri və zərərli vərdişləri qiymətləndirir və potensial risklər barədə ən azı ildə bir dəfə Baş risk inzibatçısına məlumat verir;
- Məhsul, xidmət və ya proses üzrə risklərin azaldılması tədbirlərindən sonra qalıq risklərin qiymətləndirilməsini aparır və bu barədə İdarə Heyətinə hesabat təqdim edir;
- Risk məlumatlarının bank sistemlərindən, müvafiq strukturlarından toplanılmasını və hesabatlılığın verilməsini koordinasiya edir, habelə bu məlumatları təhlil edərək riskləri müəyyən etməklə bankın risk profilini yeniləyir;
- Bank üzrə baş vermiş risk hadisələrinin toplanılması, qeydiyyatının aparılmasını, onların faktiki və mümkün itkilər üzrə qiymətləndirilməsi və bu barədə müvafiq hesabatlılığın hazırlanmasını təmin edir;
- Risklərin idarə edilməsi işində bankın aidiyyəti struktur bölmələrinə metodoloji yardım göstərir.

9.8. DAD:

- Bank, onun baş ofis və yerli struktur bölmələrinin daxili nəzarət sistemini yoxlayır və qiymətləndirir, onun fəaliyyətinə aid problemləri müəyyən edir və təhlil edir, istifadə olunan prosedurların effektivliyini və istifadə olunan daxili nəzarət prosedurlarını qiymətləndirir;
- Yoxlamaların nəticələri barədə Audit Komitəsinə hesabat, təklif və tövsiyələrini təqdim edir;
- Bankın, onun baş ofis və yerli struktur bölmələrinin qəbul etdiyi risklərin qiymətləndirilməsi metodologiyasının və risklərin idarə edilməsi prosedurlarının tətbiqi və effektivliyini yoxlayır;
- Bankın rəhbərliyinə müəyyən edilmiş problemlər, risklər, kənarlaşma halları və çatışmazlıqlar barədə məlumat verir;
- Risklərin idarə edilməsi bölməsi ilə məlumat mübadiləsini təmin edir;
- Bankın baş ofis və yerli struktur bölmələrinin daxili audit funksiyasını təşkil etmək üçün tələblərin və səlahiyyətlərin bölüşdürülməsinə, daxili audit proseslərinə və prosedurlarına dair daxili normativ sənədlərin formalaşdırılması, yenilənməsinə nəzarət edir, o cümlədən:
  - a) Bank tərəfindən müəyyən edilmiş qaydada yerli struktur bölmələrinin tərəfindən daxili audit işinin təşkilinə dair tələblərə riayət olunmasını təmin edir;
  - b) Kənarlaşma halları (Azərbaycan Respublikasının mövcud qanunvericiliyinin pozulması, Bank rəhbərliyinin qəbul etdiyi qaydalarda pozuntular, daxili nəzarət sistemində əhəmiyyətli xətlər, həmçinin bir filialın və ya struktur bölmənin rəhbərliyi Bank üçün qəbul edilməz sayılan riski qəbul etməsi) aşkar edildiyi zaman daxili audit struktur bölməsi tərəfindən Bankın yerli struktur bölmələrinin, İH-nin və MŞ-nin vaxtında məlumatlandırılması həyata keçirir.

9.9. Digər struktur bölmələr:

- Gündəlik fəaliyyətində öz səlahiyyəti daxilində riskləri idarə edir;
- Aidiyyəti risk limitlərinə riayət olunmasını təmin edir;
- Bu siyasət və digər daxili normativ sənədlərin tələblərinə uyğun olaraq fərdi risklərin idarə edilməsi funksiyalarını həyata keçirir.

10. Yeni məhsul və xidmətlər üzrə risklərin idarə edilməsi

10.1. Bank yeni məhsul və ya xidmət təqdim edərkən, o cümlədən layihələrin icrasına başlayarkən qabaqcadan hazırlıq prosesi aparır. Bu prosesə məhsulun xidmətin və ya layihənin bankın strategiyasına uyğunluğunun təhlili və əlaqəli olan risklərin müəyyən edilməsi daxildir.

10.2. Yeni məhsul və ya xidmət təklif edilərkən bankın risk siyasətinə uyğun aşağıdakılar nəzərə alınır:

10.2.1. məhsul və ya xidmətin ətraflı təsviri;

10.2.2. məhsul və ya xidmətdən yarana biləcək risklərin qiymətləndirilməsi;

10.2.3. məhsul və ya xidmətin bankın maliyyə vəziyyətinə təsirinin təhlili;

10.2.4. yeni məhsul və ya xidmət üçün effektiv risk idarəetməsini həyata keçirmək üçün lazım olan resursların müəyyənləşdirilməsi;

10.2.5. yarana biləcək risklərin idarə edilməsi.

10.3. Bank yeni məhsul və ya xidmət təqdim olunduqdan sonra onun risk profilinə təsiri baxımından qiymətləndirmə aparmalı və gələcəkdə oxşar məhsul və ya xidmətlər təklif olunduqda bu qiymətləndirmənin nəticələrini nəzərə almalıdır.

10.4. Risklərin idarə edilməsi və komplayens funksiyalarını həyata keçirən struktur bölmələr müxtəlif ssenarilər üzrə yeni məhsul və fəaliyyətdən yarana biləcək riskləri, habelə bankın yeni riskləri effektiv idarə etmə potensialını qiymətləndirir. Risk menecment funksiyasının yeni məhsulların idarə olunmasının təsdiqlənməsi prosesi çərçivəsində dəyişikləri tələb etmək səlahiyyətinə malik olmalıdır.

10.5. Yüksək əhəmiyyətli layihələrin qiymətləndirilməsi zamanı baş verə biləcək risklərin bankın ümumi rəqabət qabiliyyətinə, onun texnoloji vəziyyətinə və bazar mövqelərinə təsiri nəzərə alınır.

11. Məlumatların icmallaşdırılması və risk hesabatlığı

11.1. Bankda kredit, bazar, likvidlik, əməliyyat risklərinin, habelə mövcud olan digər risklərin müəyyənləşdirilməsini, qiymətləndirilməsini, idarə olunmasını və onlara nəzarəti təmin etmək üçün adekvat risk məlumatlarının icmallaşdırılması və risk hesabatlığı çərçivəsi yaradılır və Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edilir.

11.2. Bankda risk məlumatlarının icmallaşdırılması və risk hesabatlığının effektivliyini təmin edən menecment informasiya sistemi (MİS) yaradılır və bu sistem vasitəsi ilə aşağıdakılar həyata keçirilir:

11.2.1. gündəlik risklərin müəyyənləşdirilməsi, qiymətləndirilməsi, idarə edilməsi və onlara nəzarət olunması;

11.2.2. müəyyən edilmiş qaydalara və limitlərə riayət olunmasının yoxlanılması;

11.2.3. risk göstəricilərindəki meyillərin izlənməsi;

11.2.4. prudensial tələblərlə və bankdaxili qaydalarla müəyyən edilmiş formatda hesabatların hazırlanması;

11.3. MİS risk limitlərini izləmək və əvvəlcədən müəyyən edilmiş səviyyəyə çatdıqda İdarə Heyətini və digər istifadəçiləri məlumatlandırmaq imkanına malik olmalıdır.

11.4. MİS tərəfindən hazırlanan hesablara Müşahidə Şurasının, İdarə Heyətinin, RİK-in və bankın digər aidiyyəti əməkdaşlarının çıxışı olmalıdır.

11.5. Risklərin idarə edilməsi bölməsi tərəfindən ən azı aşağıdakı istiqamətləri əhatə edən analitik hesabatlar hazırlanır və RİK, İdarə Heyəti və Müşahidə Şurasına təqdim olunur:

11.5.1. əsas risklər və onların strukturu;

11.5.2. kapitalın strukturu və adekvatlığının səviyyəsi;

11.5.3. cari və gələcək kapital tələbinin təhlili;

11.5.4. bankın likvidlik vəziyyəti;

11.5.5. xarici valyutada olan aktiv və öhdəliklər, o cümlədən açıq valyuta mövqeyi;

11.5.6. risk limitlərinin istifadəsi;

11.5.7. stress-testlərin nəticələri.

11.6. Risk hesabatlarında məlumatlar aydın, dəqiq və qərar qəbul etmək üçün kifayət qədər müfəssəl olmalıdır.

12. Bankın risklərin idarə edilməsi sisteminin əsas elementləri

12.1. Risklərin idarə edilməsi sisteminin effektiv fəaliyyəti üçün Bank aşağıdakı əsas risk idarəetmə elementlərinin mövcudluğunu təmin etməlidir:

12.1.1. Risk iştahası və ölçülməsi:

–Risk iştahası tək maliyyə bazarlarına nəzarət orqanlarının tələblərinə uyğunluğunu təmin etmək üçün deyil, Bankın müxtəlif səviyyələrində biznes qərarlarının qəbul edilməsi prosesində də tətbiq olunur;

–Risk iştahası həm kəmiyyət, həm də keyfiyyət göstəricilərdən ibarətdir ki, bunlardan bəziləri risk profilinin strategiyanı dəqiq əks etdirməsini təmin etmək üçün Bankın yerli struktur bölmələrində limitlər sistemi vasitəsilə çətdirilir;

–Bankın strategiyasına uyğun müvafiq kollegial idarəetmə orqanlar səviyyəsində dəqiq müəyyən edilmiş və razılaşdırılmış gündəlik biznes qərarların qəbul edilməsini təmin edən risk iştahası müəyyən edilir;

–Bankın risk iştahasının əsas kateqoriyaları aşağıdakı cədvəldə verilmişdir (Bankda istifadə olunan son kateqoriyalar bu Siyasətin tələblərinə uyğun olaraq formalaşmış digər daxili normativ sənədlərlə müəyyən edilir):

Risk iştahasının kateqoriyaları	Kateqoriyaların Risk iştahasına daxil olma səbəbləri
Ödəmə qabiliyyəti (risk altında olan kapital / CaR)	Stressli şəraitdə iqtisadi, tənzimləyici və üçüncü tərəfdən tələb olunan kapitalının yetərli səviyyədə olmasının təmin edilməsi.
Gəlirlərin dəyişkən olması	Kapital tələblərinin sabitliyini təmin etmək üçün gəlirin dəyişkənliyinin məhdudlaşdırılması (məsələn dividend ödənişlərini). Tərəfdaşlara, sənayelərə, ölkələrə görə risk konsentrasiyasının məhdudlaşdırılması.
Likvidlik	Stressli şərtlər altında yaşadığı müddətdə müəyyən bir üfüqə nail olmaq üçün kifayət qədər pul axını təmin etmək.
Uzunmüddətli risklər (Reputasiya riski)	Fırıldaqlıq, qanun pozuntuları və s. kimi faktorların yarada biləcək zərərdən qorumaq.

12.1.2. Risklərin identifikasiyası və qiymətləndirilməsi:

–Bank riskə məruz qaldığı risklərin təhlili əsasında daxili risk təsnifat sistemlərindən istifadə edir;

–Bank əsas risk göstəriciləri və nəzarət göstəricilərini müəyyənləşdirir və həmin göstəriciləri risklərin əhəmiyyətliliyini müəyyənləşdirmək, qiymətləndirmək və emalı ilə bağlı qərar qəbul etmək üçün istifadə edir;

–Bank Bazel Komitəsinin tövsiyələrinə riayət etmək məqsədilə bütün əhəmiyyətli riskləri müəyyənləşdirmək, ölçmək və hesabat vermək məqsədilə siyasət və prosedurlar hazırlayır.

12.1.3. Risklərin ümumiləşdirilməsi:

–Risklərin ümumiləşdirilməsi zamanı Bank kapitalın təhlili metodları, eləcə də ssenari təhlili və stress-test üsullarından istifadə edir;

–Bankın fəaliyyət planları tərtib olunarkən RMD tərəfindən aparılmış ssenari analizləri və stress-testlərin nəticələri da qərarların qəbul edilməsi üçün istifadə olunur;

–Bank biznes modelinin normal fəaliyyətinin pozulmasına səbəb olan faktorları müəyyən etmək üçün müntəzəm təhlillər aparır;

–Bankda risk və həmçinin gəlirlər üçün stress-test proseslərinin təsdiqlənməsi həyata keçirilir və bu prosesin nəticəsi olaraq risk limitləri və əsaslı planlaşdırma parametrlərinin dəyəri müəyyən edilir və tətbiq edilir.

12.1.4. Planlaşdırma və qərar qəbul etmə prosesləri arasında əlaqələr:

–Risk faktorlarının qiymətləndirilməsi strateji və biznes planlaşdırma prosesi ərzində nəzərə alınır;

–Risk səviyyəsinin göstəriciləri biznes planlarının inkişafında əsas kriteriyalardan biri və məhdudlaşdırıcı meyarlardır;

–RMD risklərin və gözlənilən gəlirlərin nəzərə alınması ilə yeni biznes təşəbbüslərinin və sahələrinin potensial effektivliyini qiymətləndirməkdə iştirak edir.

–Risk hesabatları:

–Bank risklərin idarə edilməsi proseslərinə cəlb olunan kollegial idarəetmə orqanları üçün risk hesabat sistemini tətbiq edir;

–Hesabat metodları hadisələrdən sonra faktları müəyyənləşdirmək əvəzinə, vaxtında qərar qəbul etmələrə (yəni, gələcəyə diqqət etmək) daha çox diqqət yetirilir;

–Hesabat bütün risk vahidlərinin maliyyə qurumları arasında tələb olunan səviyyədə birləşdirilməsinə imkan verən məlumatları əhatə edir.

–Risklər üzrə hesabatlılıq sistemində aşağıda göstərilən hesabatlar daxildir:

a) Rüblük hesabat - qəbul edilmiş risklərlə Risk iştahasını və limitləri, həmçinin mövcud risk profilini, stress-testlərinin proqnozlarını və nəticələrini, konsentrasiya risklərini və fəaliyyətin monitorinqini və s. əhatə edən göstəricilərə ümumi baxış hesabatlığı;

b) İdentifikasiya və risk qiymətləndirmə prosesinin nəticələri; bufer kapitalın kifayət qədər olması; tənzimləyici/nizamnamə kapitalın Bazel II-nin tövsiyələrinə cavab verməsi; risk üzrə gəlir; stress-test hesabatları.

13. Yekun müddəalar

13.1. Bu Siyasət Bankın Müşahidə Şurası tərəfindən təsdiq edildiyi tarixdən qüvvəyə minir və maliyyə bazarlarına nəzarət orqanının tələblərinin dəyişdirildiyi və beynəlxalq bank təcrübəsinə uyğun olaraq risklərin idarə edilməsi üçün yeni metod və vasitələrin yaranması zamanı yenidən qiymətləndirilməlidir.

13.2. Bu Siyasətə dəyişikliklər yalnız Bankın Müşahidə Şurasının qərarı təsdiq edildiyi tarixdən qüvvəyə minir.